

Upotreba Orffovog instrumentarija sa djecom rane i predškolske dobi

Sikirica, Hana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:995991>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**UPOTREBA ORFFOVOG INSTRUMENTARIJA SA DJECOM
RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA**

HANA SIKIRICA

Split, 2021

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Studij: Sveučilišni preddiplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Kolegij: Glazba ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

UPOTREBA ORFFOVOG INSTRUMENTARIJA SA DJECOM RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA

Studentica:

Hana Sikirica

Mentorica:

red. prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Komentorica:

Daniela Petrušić, asistent

Split, rujan, 2021.

Sadržaj

1. UVOD	3
2. GLAZBA U PREDŠKOLSKOM ODGOJU	4
a. Utjecaj glazbe na dijete.....	5
b. Razvoj glazbenih sposobnosti kod djece.....	6
c. Glazbene aktivnosti u radu s djecom	7
3. CARL ORFF	7
a. Orffova pedagogija	8
b. Principi Orffove pedagogije.....	8
c. Načini stvaranja glazbe.....	10
d. Orffova muzikoterapija	10
4. VRSTE UDARALJKI	11
a. Melodijske udaraljke	11
b. Ritmičke udaraljke.....	13
5. PRIMJENA ORFFOVOG INSTRUMENTARIJA U RADU S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI	18
6. ULOGA ODGAJATELJA U PROVOĐENJU GLAZBENIH AKTIVNOSTI	19
7. ZAKLJUČAK	20
8. LITERATURA	21

1. UVOD

Svako dijete ima pravo uživati u veselom i sretnom djetinjstvu prepunom različitosti sadržaja koji su mu potrebni. U ovome radu ću se posvetiti glazbi. Glazba je senzacionalna

umjetnost i neizbježan je dio života svakog čovjeka. Glazba ima snažan utjecaj na rast i zrelost djece i neizostavan je dio njihovog života od rođenja. Djeca imaju prirodnu potrebu izrazite svoje glazbeno iskustvo. Carl Orff smatra da su djeca samostalni stvaratelji glazbe i tvrdi da su govor, pokret i pjesma usko povezani (Kirsten, Hansen, Roxanne, Kaufmann, Walsh, 2006). Glazba vrlo utječe na emocionalni razvoj djece. Kroz nju mogu razviti razne osjećaje: sreća, ljutnja, strah, tuga i mnoge ostale. Također razvija i socijalne vještine na način sudjelovanja cijele vrtičke skupine u glazbenim aktivnostima. Djeca se uče strpljenju, uvažavanju različitih mišljenja, različitih sposobnosti druge djece, osjećaju pripadnost, razvijaju samopouzdanje (Kirsten, Hansen, Roxanne, Kaufmann, Walsh, 2006). Uz spomenute segmente, razvija se i motorička sposobnost djece. Pratećim pokretima uz glazbu djeca razvijaju koordinaciju, praćenje i prepoznavanje ritma i na taj način uključuju aktivnost tjelesnog vježbanja (Kirsten, Hansen, Roxanne, Kaufmann, Walsh, 2006).

Odgajatelj je vrlo značajna osoba u djetetovom životu koja pokušava probuditi i razviti u djeci ljubav prema glazbi. Njegova je uloga da djetetu proslijedi temelj glazbenih sposobnosti. Kroz različite glazbene aktivnosti odgajatelj njeguje i razvija dječju glazbenu sklonost, potiče dječje glazbeno stvaralaštvo da bude nenametljivo, kreativno i zabavno. Odgajatelj stvara atmosferu u kojoj se dijete osjeća dobro i u kojem uživa.

Tema *Upotreba Orffovog instrumentarija sa djecom ranog i predškolskog odgoja* učinila mi se vrlo zanimljivom jer sam htjela поближе upoznati Orffov način rada s djecom kako bih ga i u budućnosti mogla sama primijeniti u svome radu.

Svrha ovog završnog rada je upoznati način rada Carla Orffa, prikazati sastav svih instrumenata Orffovog instrumentarija, nabrojati neke od aktivnosti koje se mogu izvoditi njima, istaknuti važnost glazbe u dječjem odrastanju te objasniti ulogu odgajatelja u provođenju glazbenih aktivnosti.

2. GLAZBA U PREDŠKOLSKOM ODGOJU

Djeca, kao mali istraživači, odrastajući širom otvorenih očiju proučavaju svijet oko sebe. Radoznali su i željni novih iskustava i situacija koje ih intrigiraju. Mnoštvo je novosti i svjetova

s kojim se susreću, a jedan od njih je svijet glazbe. Glazba uvelike utječe na djetetov rast i razvoj. Budi osjećaj i emociju kod djeteta. Glazba je neizbježan dio našeg, pa tako i djetetovog života. Uz pomoć glazbe, djetetu poboljšavamo socijalne vještine, kreativnost, osjećaj za lijepo. Roditelji su prvi koji djetetu mogu pružiti mogućnost slušanja i osjećanja glazbe. Velika je važnost roditeljskog osjećaja odgovornosti i svjesnosti utjecaja na dijete uz pomoć glazbe. Nakon roditelja, veliku odgovornost u odgoju djeteta imaju odgajatelji. Oni uključivanjem djece u glazbene aktivnosti pokazuju svoju ljubav prema glazbi te je prenose na djecu.

Odgajatelj je osoba koja djetetu pruža mogućnost uživanja u glazbi, potiče dijete na osjećanje i pokazivanje emocije nastale slušanjem i osjećanjem glazbe (Jurišić i Sam Palmić, 2002). Odgajatelj je onaj koji stvara poticajno okruženje za glazbu. Na kvalitetan način ga stvara ako kod djece razvije osjećaj radosti, sreće, znatiželje te želju za samostalnim izražavanjem (Sam, 1998). Odabir glazbe je vrlo značajan jer njime odgajatelj razvija raspoloženje i atmosferu. Nježni, spokojni i ugodni zvukovi potiču pozitivno raspoloženje u kojem se djeca osjećaju sigurno i zaštićeno. Cilj odgajatelja je razviti djeci ljubav i sklonost prema glazbi, omogućiti djetetu da doživi glazbu na svoj način i poticati ga na samostalne glazbene aktivnosti (Voglar, 1980).

a. Utjecaj glazbe na dijete

Dijete već u prvim tjednima života doživljava zvukove u svijetu oko sebe te razlikuje glasne, tihe, uznemirujuće i nježne zvukovne podražaje. Glasni zvukovi pobuđuju neugodu i uznemirenost, dok nježni zvukovi potiču smirenost i spokoj kod djeteta (Goran i Marić, 1987).

Već kod novorođenčeta uz primjereni odabir glazbe možemo razvijati osjećaj za lijepo. Na taj način od početka djetetovog života razvijamo emocionalne i kognitivne sposobnosti (Majsec Vrbanić, 2008). Tijekom prve godine života, dijete je sposobno samostalno proizvoditi prve glasove i koristiti se svojim prvim glazbalom – zvečkom. Pri takvoj aktivnosti na djetetovom licu možemo uočiti radoznalost, oduševljenje i uzbuđenost jer istražuje svoje mogućnosti i svijet oko sebe.

b. Razvoj glazbenih sposobnosti kod djece

Predškolska dob u svijetu glazbe je izuzetno važna. Djeca u toj dobi intenzivno razvijaju svoje emocionalne i kognitivne kompetencije, samostalnost, kreativnost,..., pa tako i glazbene sposobnosti. Glazbene kompetencije obuhvaćaju mnoštvo sposobnosti koje uključuju: shvaćanje i pamćenje melodije, shvaćanje tonaliteta, percepciju ritma, prepoznavanje estetskog značenja glazbe i sl. (Dobrota, 2012). Svako dijete od rođenja nema iste glazbene sposobnosti, ali njihov razvoj uvelike ovisi o okolini u kojem dijete boravi i o kvaliteti glazbenih aktivnosti u koje je uključeno.

Čudina-Obradović, (1991; prema Dobrota, 2012) bilježi da postoji devet faza razvoja glazbenih sposobnosti:

1. Faza slušanja (0 – 6 mjeseci)
2. Faza motoričke reakcije na glazbu (6 – 9 mjeseci)
3. Faza prve glazbene reakcije (9 – 18 mjeseci)
4. Faza prave glazbene reakcije (18 mjeseci – 3 godine)
5. Faza imaginativne pjesme (3 – 4 godine)
6. Faza razvoja ritma (5 – 6 godina)
7. Faza stabilizacije glazbenih sposobnosti (6 – 9 godina)
8. Faza estetskog procjenjivanja (11 godina)
9. Glazbena zrelost (17 godina).

Na osnovu spomenutih faza razvoja glazbenih sposobnosti važno je postepeno pratiti djetetov razvoj i svakom djetetu pojedinačno omogućiti napredak i usavršavanje njegovih mogućnosti.

c. Glazbene aktivnosti u radu s djecom

Sadržaj glazbenih aktivnosti u radu s djecom uključuje slušanje glazbe, pjevanje, sviranje na udaraljka i glazbene igre (Kolev-Dan, 2003). Glazbene aktivnosti snažno utječu na dječji rast i razvoj: poboljšavaju koncentraciju, potiču kreativnost, jačaju samopouzdanje, osvještavaju samostalnost i samodisciplinu kod djece. Odgajatelj kvalitetnim i primjerenim odabirom glazbenog sadržaja obogaćuje emocionalni i spoznajni svijet djece (Majsec Vrbanić, 2008).

Izuzetno zanimljiva aktivnost kod djece predškolske dobi je sviranje. Djeca kroz tu aktivnost sami proizvode zvukove i zvukovne podražaje kojima stvaraju glazbu. Pritom imaju osjećaj važnosti, osjećaj prihvaćenosti i sudjelovanja. Na taj način djeca najbolje razvija svoje ritamske sposobnosti. Za aktivnost sviranja u dječjem vrtiću može se upotrijebiti i Orffov instrumentarij.

3. CARL ORFF

Carl Orff (10. srpnja 1895. – 29. ožujka 1982.) bio je poznati njemačkih skladatelj 20. stoljeća. Živio je i studirao u Münchenu, na Glazbenoj akademiji od 1913. do 1914. te se uz to zainteresirao i počeo proučavati razvojnu pedagogiju djece mlađe dobi (Jugoslavenski leksikografski zavod, 1977). 20-ih godina 20. stoljeća osnovao je plesnu školu u Münchenu koja ga je potaknula na razmišljanje o povezivanju pokreta s glazbom. Došao je na ideju da pokret isprati udaraljka umjesto glasovirom koji je tada bio uobičajena glazbena pratnja. Neke je udaraljke i sam konstruirao, npr. ksilofon (Svalina, 2010) Osnovao je i osnovnu školu za glazbu, ples i gimnastiku u kojoj je nastupio Schulwerk - *pristup pedagoškom radu za glazbeni odgoj djece* (Jugoslavenski leksikografski zavod, 1977).

Carl Orff je smatrao da djeca glazbu optimalno doživljavaju svojim aktivnim sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima u poticajnoj sredini u kojem se igraju. Djeca se pritom osjećaju slobodno, zaštićeno, spontano te razvijaju svoju kreativnost.

a. Orffova pedagogija

Orffova pedagogija, odnosno, Orff Schulwerk označava Glazbeni odgoj djece. To je Orffovo djelo koje čini skup različitih brojalica, pjesmica i igara za djecu koje prati raznolika ponuda udaraljki (Gospodnetić, 2015). Schulwerk pedagogija označava isprepletenost govora, pokreta i glazbe u kojoj se kombinira kognitivni, emocionalni i tjelesni aspekt. Zato se u aktivnostima ove pedagogije uključuje pjevanje, plesanje, pljeskanje i sviranje. Carl Orff smatra da je tjelesni pokret usko vezan s bilo kojom vrstom glazbene aktivnosti. Vesna Svalina (2010) u svome članku spominje faze glazbenog odgoja koje se temelje na Orffovom Schulwerk pristupu:

1. *Istraživanje zvukova i pokreta*
2. *Imitacija* – uključuje ritmizirani govor, slobodan i ritmizirani pokret tijela, pjevanje i sviranje
3. *Improvizacija* – samostalno i kreativno oblikovanje novih koncepata
4. *Stvaranje* – osmišljavanje novih obrazaca nastalih kombiniranjem dosadašnjih aktivnosti

b. Principi Orffove pedagogije

1. Individualnost i raznolikost:

Orffova metoda stavlja djecu u središte njihovih interesa. Orffov glavni koncept pedagogije je vrsta osobnosti koja se odnosi na raznolikost metoda učenja i poučavanja interakcija, što znači da je fokus interakcije poučavanja na svakom djetetu posebno o njegovim mogućnostima, potrebama i interesima. Također, personalizacija u procesu učenja znači da je fokus na djetetu, odnosno na onome tko uči (Kaikkonen i Kivijarvi, 2013).

2. Diferencijacija i funkcionalnost:

U Orffovoj metodi poučavanja glazba se shvaća kao cjelovita i

višedimenzionalna aktivnost. Srž procesa učenja i obrazovanja su aktivnosti, poput pjevanja, sviranja, govora, pokreta, plesa i slušanja glazbe. Prema Orffovoj metodi poučavanja, jedna od najvažnijih osobina odgajatelja su: sposobnost, spremnost i predanost radu s djecom tijekom glazbenih aktivnosti. Djecu treba stalno poticati na neovisnost i kreativnost. Potrebno ga je učiti tako da je uvijek uključen u nove aktivnosti koje predstavljaju izazove (Kaikkonen i Kivijarvi, 2013).

3. Prepoznavanje i kreativnost:

Orffova metoda usredotočava se na djetetov potencijal i mogućnosti. Djetetova dosadašnja znanja i njegove trenutne sposobnosti ne bi trebale ograničiti primjenu načela Orffove nastavne metode, ali odgajatelji bi trebali koristiti načela Orffove nastavne metode, a to je cijenjenje i poticanje osobnog stila učenja svakog djeteta, jer na taj način djeca razvijaju interaktivne vještine, motivaciju, kreativnost i samoaktualizaciju (Kaikkonen i Kivijarvi, 2013).

4. Samostalnost i inovativnost:

Prednost Orffove metode je u tome što ne samo da daje poticaj pri učenju glazbe, već i prepoznavanje kontekstualne prirode interakcije poučavanja. Orffova pedagogija omogućuje odgojitelju da razvija, prepoznaje i obrađuje svoje poglede na učenje. Odgajatelj vođen načelima Orffove pedagogije trebao bi biti spreman rasti i razvijati se, ali istovremeno biti svjestan vlastitih vještina (Kaikkonen i Kivijarvi, 2013).

5. Interakcija i kooperacija:

Carl Orff u svojoj pedagogiji ističe veliku važnost socijalnih vještina koje uključuju zajedništvo i skupno učenje. Također, ne isključuje važnost individualnih aktivnosti i učenja, već smatra da u kombinaciji tih dviju vrsta učenja dolazi do cjelovitog razvoja djeteta, što je cilj odgojno-obrazovnog sustava (Kaikkonen i Kivijarvi, 2013).

c. Načini stvaranja glazbe

Cilj pedagoškog koncepta Carla Orffa je probuditi u djetetu interes i ljubav prema glazbi. Carl smatra da je važno da djeca samostalno skladaju svoju glazbu uz pomoć instrumenata. Za to je važan utjecaj odgajatelja koji je uzor djeci, koji pruža podršku, koji prihvaća pogreške i uvažava mišljenje i želju svakog djeteta.

Također je važno kako su instrumenti raspoređeni. Smatra da je najbolje instrumente poredati u krug i da je to najbolji način za vježbanje improvizacije. Pritom smatra da je bolje instrumente rasporediti u dupli polukrug gdje su basovi u sredini drugog polukruga, metalni instrumenti su na jednoj, a drveni na drugoj strani, a učitelj je okrenut na sredini prema njima svima. Druga opcija je da su tri reda gdje su soprani ispred, altovi u sredini, a basovi zadnji. Iako orkestri inače imaju uobičajen raspored, kod Orffovog instrumentarija to nije slučaj. Raspored je najbolje napraviti po volji učitelja, to jest, da on uoči koja je najbolja opcija za raspored instrumenata (Markoč, 2019, prema Goodkin, 2002:5).

Djeca uživaju u grupnim glazbenim aktivnostima ovakve vrste jer se osjećaju prihvaćenima, osjećaju se važnima jer pridonose atmosferi cijele grupe. Dijete na ovakav način razvija svoje socijalne vještine – partnerstvo i suradnja.

d. Orffova muzikoterapija

Gertruda Orff je bila njemačka glazbena terapeutkinja koja je provodila Orffovu pedagogiju u svojoj praksi rada s djecom s teškoćama u razvoju (Burić, Nikolić i Prstančić, 2013). U Münchenu je krajem 20. stoljeća održala seminar kompetentnim osobama za rad s djecom i odraslima s teškoćama u razvoju. Njezin cilj je bio približiti aktivnosti glazbene terapije profesionalnim osobama kako bi je mogli provoditi na svome radnom mjestu (Voigt, 2003).

Djeca koja su bila uključena u ovakav oblik aktivnosti su djeca s teškoćama u govoru, u koordinaciji, u izražavanju emocija, u učenju, djeca s poteškoćama rada srca ili pluća itd. (Svalina, 2009). Najprije je važno da odgajatelj uspostavi komunikaciju s djetetom koristeći

već pripremljene glazbene aktivnosti koje su primjerene za dijete s teškoćom, te nakon toga pokušava uspostaviti interakciju i traži od djeteta povratnu informaciju. Na osnovu uspostavljene komunikacije odgajatelj – dijete, može doći i do komunikacije dijete – dijete.

Odnosno, ovakav se oblik aktivnosti može provoditi i individualno i skupno. Individualni rad se najčešće provodi s djecom koja imaju teškoće u iskazivanju bijesa ili agresije i kada se ne može snaći u grupnim aktivnostima. Odgajatelj, zato, glazbenom terapijom na dijete prenosi umirujući duh potičući dijete na mir i spokoj.

Glazba prikriva neugodne zvukove i osjećaje, a može usporiti i ujednačiti moždane valove, utječe na disanje, utječe na rad srca, puls i krvni tlak, ublažuje mišićnu napetost te poboljšava tjelesne pokrete i koordinaciju, utječe na tjelesnu temperaturu, može povisiti razinu endorfina, glazba može regulirati razine hormona vezane uz stres, glazba može poboljšati imunološke funkcije, može mijenjati našu percepciju prostora i glazba mijenja našu percepciju vremena (Campbell, 2005:10).

4. VRSTE UDARALJKI

Orffov glazbeni instrumentarij dijeli se na melodijske i ritmičke udaraljke (Manasteriotti, 1982).

S obzirom na visinu tona udaraljke se dijele na:

1. Instrumente s određenom tonskom visinom (melodijske udaraljke) – zvončić, ksilofon, metalofon
2. Instrumente s neodređenom tonskom visinom (ritmičke udaraljke) – veliki bubanj, mali bubanj, tamburin, činčele, triangel, kastanjete, štapići, praporci...

a. Melodijske udaraljke

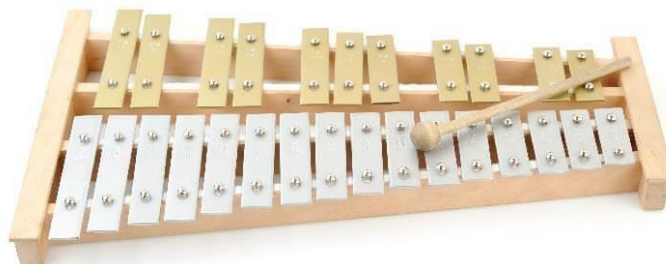
Melodijske udaraljke imaju određenu visinu zvuka.

- Metalofon je instrument čiji se ton dobije udarcem palice čija je glava obložena filcem ili tvrdom gumom zbog kojega čini puni i tamni zvuk. Metalne pločice su naređane na drvenu kutiju te se po njima svira drvenim batićem (Kusovac, 2010).

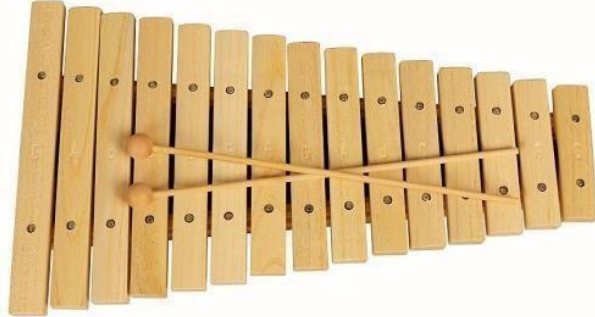
Slika 1. Metalofon

- Zvončići je vrlo sličan metalofonu, ali daje zvuk za oktavu više. Za udaranje se koriste lagane palice s drvenim glavama ili lagani metalni batići koji stvaraju čist i svijetli zvuk (Manasteriotti, 1982).

Slika 2. Zvončići

- Ksilofon je instrument sa drvenim pločicama kojim zvuk ne odzvanja. Pogodan je za pjesmice brzog ritma. Zvuk je oštar i kratak. Svira se batićima obloženim tvrdim filcom (Odak, 1997).

Slika 3. Ksilofon

b. Ritmičke udaraljke

Ritmičke udaraljke nemaju određenu visinu tona i koriste se za sviranje i određivanje ritma.

- Štapići su dva okrugla drveta duga 20 cm. Uvijek se koriste u paru, odnosno držeći po jedan u svakoj ruci, dobivaju zvuk međusobnim udaranjem. Da bi zvuk bio lijep, postavlja se štap na vrh poluotvorenog dlana te ga udaramo drugim štapom (Kusovac, 2010).

Slika 4. Štapići

- Mali bubanj (doboš) je vrsta tambure koja ima dvije membrane. Na donju membranu spojeno je nekoliko spirala zbog kojih bubanj ispušta vrlo jasan zvuk. Poklopac valjka obično je izrađen od mjedi, a manje od drveta. Bubanj ima remen koji se može objesiti djetetu oko vrata prilikom igranja igara (Gospodnetić, 2015). Obično se koriste lagane palice s drvenim vršcima (Odak, 1997).

Slika 5. Mali bubanj

- Timpani su udaraljkaški instrument s određenom visinom tona. Konstruirani su kao veliki bakreni kotao, čiji su rubovi zategnuti kožom fiksirani s dva željezna obruča. Vijak koji se koristi za podešavanje timpanona umetnut je u donji obruč. Timpani Orffovog instrumentarija su načinjeni od drva (Manasteriotti, 1982).

Slika 5. Timpani

- Triangl je načinjen od čelične šipke savijene u obliku trokuta u kojem je jedan kut otvoren. Dok trokut visi na palcu lijeve ruke, desnom rukom u kojem je štapić kucnemo metalnom šipkom da bi se proizveo zvuk (Kusovac, 2010).

Slika 6. Triangl

- Činele su okrugle brončane ploča nalik tanjuru. Mogu se koristiti u paru ili pojedinačno. Zvuk se dobiva sudaranjem dviju brončanih ploča. Takav zvuk traje dugo, ali se može prekinuti pritiskom prsta ili dlana na činelu. Njihove različite veličine omogućuju stvaranje mnoštvo zvukova različitih visina (Kusovac, 2010).

Slika 7. Činele

- Zvečke su instrumenti punjeni raznim zrnima (npr. riža) i mogu se koristiti sa ili bez ručke. Zvuk se dobiva trešnjom instrumenta naprijed-natrag (Kusovac, 2010).

Slika 8. Zvečke

- Tamburin je sličan ručnom bubnju, ali razlika je u tome što su metalne ploče ugrađene u drvene obruče tamburina te udarcem desnog dlana daje specifičan zvuk (Kusovac, 2010).

Slika 9. Tamburin

- Praporci su izrađeni od metalnih kuglica i svaki ima jednu metalnu kuglicu iznutra koja je pričvršćena na kožni ili drveni polukrug koji služi za držanje. Zvuk se dobiva tresenjem zveckajuće loptice. Praporci su nekad bili dio konjske opreme, pa njihov zvuk obično podsjeća na konjski kas (Kusovac, 2010).

Slika 10. Praporci

- Kastanjete su instrumenti iz Španjolske. Imaju oblik školjke i načinjene su od drveta. Vezicom su povezane međusobno i za prste svirača. Zvuk se proizvodi pomicanjem šake i prstiju izvođača (Kusovac, 2010).

Slika 11. Kastanjete

- Gong izgleda kao uspravno viseća brončana činela. Mekim batom se dobiva intenzivni i dugi ton (Manasteriotti, 1982).

Slika 12. Gong

Idiofoni su instrumenti koji stvaraju tonove uz pomoć samostalnog titranja, bez upotrebe žice ili membrane (Michels, 2004). Idiofoni spadaju u skupinu udaraljki. U povijesti su se koristile kao pratnja plesu na svečanostima ili bitkama (Dearling, 2005).

5. PRIMJENA ORFFOVOG INSTRUMENTARIJA U RADU S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI

Za izvođenje glazbene aktivnosti s djecom predškolske dobi, odgajatelj je dužan dobro se i kvalitetno pripremiti. Ključno je izabrati kvalitetan sadržaj primjeren djeci s kojom se glazbena aktivnost provodi. U većini slučajeva odgajatelj bira pjesmu, brojalicu ili igru ritmova. Tek kada odgajatelj odabere, prouči i savlada sadržaj te kada osmisli izgled i uvjete prostora glazbene aktivnosti, provođenje aktivnosti može započeti (Gospodnetić, 2015).

Djecu je poželjno upoznati s Orffovim instrumentarijem na način da im dozvolimo samostalno proučavanje i ispitivanje nastanka zvuka. Također, odgajatelj zajedno s djecom može komentirati svaki instrument, poticati na primjećivanje razlike među instrumentima izgledom, ali i zvukom. Preporučljivo je djeci dozvoliti improvizaciju. Na taj način djeca uče stvarati zvukove, oslušivati ih, te iskazivati svoje emocije i doživljaje. Dakle, provodi se glavna ideja Carla Orffa – *Djeca su sama svoji kompozitori*.

U skupini djece predškolske dobi može se provesti igra ritmova. Odgajatelj može biti vođa – pljeskati ritam kojeg djeca ponavljaju. Na taj način dijete vježba glazbeno pamćenje i razvija kognitivne sposobnosti i koncentraciju (Gospodnetić, 2015).

6. ULOGA ODGAJATELJA U PROVOĐENJU GLAZBENIH AKTIVNOSTI

Odgajatelj u pripremi glazbene aktivnosti ima vrlo odgovornu i zahtjevnu ulogu. Već pripremljene sadržaje odgajatelj kreira prema potrebi djece s kojom radi, konstantno nadopunjava novim izazovima i zadacima. U središtu je dijete, a ne sadržaj, stoga je zadatak odgajatelja oslušivati djetetove interese i potrebe te na osnovu toga stvarati plan glazbene aktivnosti (Miljak, 1996). Poželjno je imati što bogatiji i raznolikiji izbor sadržaja, jer koristeći se mnoštvom materijala, razvija se kreativnost djeteta, ono ima stalnu slobodu i znatiželjno je (Miljak, 1996). Odabir sadržaja glazbe mora biti primjeren djeci s kojom se radi kako bi pokazali interes. Na taj se način kod djeteta stvara glazbeni ukus. Odgajatelj je uzor i motivator djetetu jer mu pokazuje ljepotu glazbe i uči ga da uživa u njoj.

Vrlo je značajna dokumentacija pri izvođenju glazbenih aktivnosti. Ona koristi za uspoređivanje sadašnjih i prijašnjih aktivnosti, daje na razmišljanje što se može promijeniti, izbaciti ili ubaciti tijekom sljedeće aktivnosti i slično. Također, dokumentacija daje mogućnost za pokazivanje glazbenih aktivnosti profesionalnim suradnicima, roditeljima, drugoj djeci itd.

Planiranje koncerata, nastupa, priredbi djecu posebno veseli. Oni se tako osjećaju kao dio nečega velikog, izvan sobe dnevnog boravka u vrtiću. Na taj način također dobivaju motivaciju

za usavršavanjem, stvara se partnerstvo i suradnja među djecom jer zajedno sudjeluju u nečemu što nije svakidašnje. Odgajatelj je taj koji planira aktivnosti ovakvog duha, stvara dinamičnost i znatiželju kod djece.

Pri upoznavanju djece s glazbenim elementima odgajatelj mora imati:

- Osjećaj za ritam
- Osjećaj za ekspresivnost u dinamici
- Osjećaj za ekspresivnost u tempu
- Osjećaj za intonaciju
- Pravilan način za poticanje djece da kombiniraju ples, pokret i slikanje
- Dobro glazbeno pamćenje
- Znanje o glazbenim pojmovima
- Znanje o grupnom radu (Majsec Vrbanić, 2008).

Odgajatelj prilikom glazbenih aktivnosti mora imati stav suigrača, a ne osobe koja nadgleda i kontrolira uvjete. Dijete ne smije osjetiti kočenje, već slobodu u razvijanju vlastite kreativnosti. Važno je posjedovati različitost materijala u glazbenom centru kako dijete ne bi imalo granice u svome glazbenom stvaralaštvu (Habuš Rončević, 2014).

7. ZAKLJUČAK

Glazba je oduvijek bila neizostavan dio čovjekove svakodnevnice, pa tako i danas. S glazbom se susrećemo u raznim situacijama i prilikama. Dječji vrtić je mjesto u kojem su djeca stalno izložena glazbi i glazbenim aktivnostima, stoga razvijaju glazbene kompetencije, osjećaj za ritam te ljubav i sklonost prema glazbi. Odgajatelj je osoba koja djeci približava pojam glazbe. On treba biti kompetentan za dobru organizaciju glazbene aktivnosti, oslušivati dječje interese te odgovorom na njihove potrebe djeci donijeti sreću, radost i entuzijazam prilikom glazbenih aktivnosti.

Koristeći Orffov instrumentarij u glazbenim aktivnostima, kod djece se razvija osjećaj ritma, potiče se neovisnost, samostalnost, sudjelovanje svih dječjih osjetila. Na taj način odgajatelj obogaćuje emocionalno iskustvo i razvija kognitivne sposobnosti kod djeteta. Glazbene aktivnosti poboljšavaju dječju koncentraciju, potiču kreativnost, povećavaju samopouzdanje i disciplinu. Glazba također uči dijete kako osjećati, raspoznavati i iskazivati svoje emocije.

Proučavajući način rada Carla Orffa, spoznala sam da je korištenje Orffovog instrumentarija neizbježan dio održavanja kvalitetnih glazbenih aktivnosti jer je primjeren za svaku odgojnu skupinu – od jaslica do grupe s djecom predškolske dobi. Ovim radom želim potaknuti sve odgajatelje i ostale profesionalce koji rade s djecom da u svome radu koriste Orffov instrumentarij, jer na taj način mogu potaknuti rani razvoj glazbenih sposobnosti kod djeteta i potaknuti njegovu ljubav prema glazbi. Važno je dijete naučiti da uživa u glazbi i da se osijeća prepušteno i slobodno.

8. LITERATURA

1. Burić, K., Nikolić, B. i Prstačić, M. (2013). *Analiza povezanosti glazbenih improvizacija i likovnog izražavanja u djeteta*. <https://hrcak.srce.hr/104206> (7.2.2019.)
2. Campbell, D. (2005). *Mozart efekt, primjena moći glazbe za iscjeljivanje tijela, jačanje uma i oslobađanje kreativnog duha*. Čakovec: Dvostruka Duga d.o.o.
3. Čudina-Obradović, M. (1991) *Nadarenost: razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Dearling, R. (2005). *Enciklopedija glazbala*. Zagreb: Znanje.
5. Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet u Splitu – Odsjek za učiteljski studij.
6. Goodkin, D. (2002). *Play, sing & dance: an introduction to Orff Schulwerk*. Miami: Schott.
7. Goran, Lj. i Marić, Lj. (1987). *Zapjevajmo složno svi*. Zagreb: Školska knjiga.
8. Habuš Rončević, S. (2014). *Neke suvremene uloge odgojitelja u glazbenom odgoju djece rane i predškolske dobi*. Pribavljeno: 12.06.2018. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=202291

9. Jugoslavenski leksikografski zavod (1977). *Muzička enciklopedija*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.
10. Jurišić, G. i Sam Palmić, R. (2002). *Brojalica – snažni glazbeni poticaj*. Rijeka: Adamić.
11. Kaikkonen, M., Kivijarvi, S. (2013). *Interaction Creates Learning: Engaging Learners with Special Educational Needs through Orff-Schulwerk*. Pribavljeno: 12.06.2018.
http://approaches.gr/wp-content/uploads/2015/08/8_Approaches_522013_KaikkonenKivijarvi_Article.pdf
12. Kirsten A., Hansen, Roxane K., Kaufmann, Kate Burke Walsh (2006). *Kurikulum za vrtiće. Razvojno-primjereni program za djecu od 3 do 6 godina*. Zagreb: Pučko otvoreno učilište Korak po korak.
13. Kolev-Dan, V. (2003). *Mjesto, uloga i zadaci glazbenoga odgoja i obrazovanja u predškolskim ustanovama*. U N. Babić (Ur.), *Dijete i djetinjstvom* (str. 184-189). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera Visoka učiteljska škola u Osijeku.
14. Kusovac, N. (2010). *Orfov muzički instrumentarij*. Split: Časopis za društvene i prirodne nauke.
15. Majsec Vrbanić, V. (2008). *Slušamo, pjevamo, plešemo, sviramo. Poticanje glazbom*. Zagreb: Udruga za promicanje različitosti, umjetničkog izražavanja, kreativnosti, edukacije djece i mladeži.
16. Manasteriotii, V. (1982). *Muzički odgoj na početnom stupnju*. Zagreb: Školska knjiga
17. Michels, U. (2004). *Atlas glazbe I*. Zagreb: Golden marketing.
18. Miljak, A. (1996), *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Velika Gorica: Persona.
19. Odak, K. (1997). *Poznavanje glazbenih instrumenata*. Zagreb: Školska knjiga.
20. Sam, R. (1998). *Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta*. Rijeka: Glosa d.o.o.
21. Svalina, V. (2010). *Dječje stvaralaštvo u nastavi glazbe*. Pribavljeno: 12.06.2018.
https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe_-_Subotica_23.-_25.09._2010.pdf
22. Svalina, V. (2009). *Glazboterapija i djeca s posebnim potrebama* https://bib.irb.hr/datoteka/445166.Svalina_Vesna_-_GLAZBOTERAPIJA_I_DJECA_S_POSEBNIM_POTREBAMA.pdf
23. Voglar, M. (1980). *Kako muziku približiti deci*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
24. Voigt, M. (2003). *Orff Music Therapy – An Overview*. *Voices: A world forum for music therapy* <https://voices.no/index.php/voices/article/view/1655/1415> (10.7.2019.)

SAŽETAK

Glazba je od rođenja neizostavan dio čovjekova života, ali i neizostavan dio procesa rasta i razvoja. Djeca već u prvoj godini života osjećaju, slušaju i izvode glazbu. Na taj način razvijaju svoja osjetila i kompetencije. Glazbene aktivnosti uvelike utječu na obogaćivanje i razvoj dječjeg emocionalnog i kognitivnog svijeta. Možemo ih provoditi u vrtiću s djecom bilo koje dobi, na primjer – pjevanje, slušanje, sviranje dječjim instrumentima i muzikalne igre. U dječjoj skupini se glazbene aktivnosti provode koristeći Orffov instrumentarij. To je jednostavan skup glazbenih instrumenata koji se dijeli na melodijske i ritmičke udaraljke. Odgajatelji se u glazbenim aktivnostima vrlo rado koriste Orffovim instrumentarijem jer se njime kod djece može doseći visok stupanj glazbene pismenosti već u ranome djetinjstvu.

Ključne riječi: glazba, dijete, Orffov instrumentarij, odgajatelj, glazbene aktivnosti.

SUMMARY

From birth, music is an indispensable part of human life, but also an indispensable part of the process of growth and development. Children already in their first year of life feel, listen and perform music. In this way they develop their senses and competencies. Musical activities greatly influence the enrichment and development of a child's emotional and cognitive world. We can spend them in kindergarten with children of any age, for example - listening to music, singing, playing percussion and music games. In the kindergarten, musical activities are carried out with the help of Orff's instruments. It is a simple set of musical instruments that is divided into melodic and rhythmic percussion. Educators are very happy to use Orff's instruments in musical activities, because in this way a high level of musical literacy can be reached in children from an early age.

Key words: music, child, Orff Instruments, educator, musical activity.

OBRAZAC I.P.

IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNI
REPOZITORIJ FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU

STUDENT/ICA	Hana Sikirica
NASLOV RADA	Upotreba Orffovog instrumentiranja sa djecom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
VRSTA RADA	Završni rad
ZNANSTVENO PODRUČJE	društvene znanosti
ZNANSTVENO POLJE	pedagogija
MENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	red. prof. dr. sc. Snježana Dobrota
KOMENTOR/ICA (ime, prezime, zvanje)	asistent, Daniela Petrušić
ČLANOVI POVJERENSTVA (ime, prezime, zvanje)	1. red. prof. dr. sc. Snježana Dobrota 2. asistent, Daniela Petrušić 3. pred. dr. sc., Marijo Krnić

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/ica predanog završnog/diplomskog rada (zaokružiti odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obranc urednog rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude (zaokružiti odgovarajuće):

- a.) u otvorenom pristupu
- b.) rad dostupan studentima i djelatnicima Filozofskog fakulteta u Splitu
- c.) rad dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6/12/24 mjeseci (zaokružiti odgovarajući broj mjeseci)

U slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnom tijelu u ustanovi.

07. 09. 2021.

mjesto, datum

H. Sikirica

potpis studenta/ice

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Hana Sikirica, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce odgajatelja, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 07.09.2021.

Potpis H. Sikirica